

Кущик Д. В.

студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ СТАТУСУ АДВОКАТА ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИКА В АПЕЛЯЦІЙНОМУ І КАСАЦІЙНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Інститут апеляційного провадження був включений до цивільного судочинства України Законом України від 21 червня 2001 р. «Про внесення змін до Цивільного процесуального Кодексу України».

Суть апеляції полягає в новому розгляді й перевіршенні справи судом апеляційної інстанції. Апеляційне оскарження і перевірка рішень та ухвал суду першої інстанції, що не набрали чинності (законної сили) як процесуальна гарантія захисту прав і охоронюваних законом інтересів сторін, інших осіб, які брали участь у розгляді справи, і зміцнення законності та виконання завдань цивільного судочинства досягається реалізацією ними права на оскарження судових актів і перевіркою судом апеляційної інстанції їх законності й обґрунтованості шляхом повторного розгляду справи з можливістю встановлювати нові факти, досліджувати нові докази, а також докази, які досліджувалися судом першої інстанції з порушенням встановленого порядку.

Перед адвокатом постає питання - чи має він право на самостійне оскарження рішень суду по справам у яких він брав участь? Відповідно до ст. 44 ЦПК України повноваження на ведення справи в суді дає представнику право на здійснення від імені довірителя всіх процесуальних дій, крім оскарження рішення суду. Тому до апеляційної скарги, поданої представником, додається довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника, якщо в справі немає такого документа. Ця вимога не відноситься до законних представників (батьків, усиновителів, опікунів, попечителів), які можуть здійснювати без спеціального доручення всі процесуальні дії від імені осіб, що ними представляються, у тому числі оскаржити в апеляційному порядку рішення суду першої інстанції. (Святоцький О. Д., Медведчук В. В. Адвокатура: Історія і сучасність. - К.: Ін Юре, 1997. - 319 с.)

Адвокат має пам'ятати, що складання скарги від імені довірителя зовсім не зобов'язує його включати в цю скаргу всі обставини, на які довіритель бажає посилатися. Клієнту необхідно роз'яснити, що влучити в ціль може лише та апеляційна скарга, яка ґрунтується виключно на законі й матеріалах справи.

Апеляційні оскарження судових рішень і ухвал, що не набрали чинності, є важливою процесуальною гарантією захисту прав осіб, які беруть участь у справі. Право апеляційного оскарження процесуальні представники реалізують шляхом подачі апеляційної скарги у письмовому вигляді за формою, передбаченою законом.

Адвокат має пояснити клієнту, що в апеляційному провадженні сторони повинні бути ті ж, що й у суді першої інстанції. Позивач не може в суді другої інстанції висувати вимоги до іншої особи, яка не брала участь як відповідач в суді першої інстанції, як і відповідач не вправі апелювати проти особи, що не брала участі в попередньому провадженні. (Павлунік І. Особливості участі адвоката у цивільному процесі // Право України. - 1999. - № 9. - С. 62- 65.)

За правилами ст.296 ЦПК України адвокат подає апеляційну скаргу через суд першої інстанції, який розглянув справу. У випадку надходження апеляційної скарги (апеляційного подання) безпосередньо до суду апеляційної

інстанції ці процесуальні документи підлягають направленню до суду, що ухвалив рішення.

При складанні апеляційної скарги адвокат має керуватися вимогами, які пред'являються до форми і змісту апеляційної скарги. Апеляційна скарга підписується особою, яка її подає, або її представником.

Особи, які беруть участь у справі, стають суб'єктами цивільно-процесуальних правовідносин в апеляційному провадженні і можуть здійснювати процесуальні права й обов'язки, визначені для них ЦПК, в залежності від того, яким конкретним суб'єктом вони виступають. Вони мають право у встановлений судом строк подати пояснення або заперечення на апеляційну скаргу, подання до суду, рішення якого оскаржується, і до суду апеляційної інстанції. Такі пояснення і заперечення мають відповідати за процесуальною формою і змістом вимогам, що пред'являються до апеляційної скарги, подання, передбаченим ст.295 ЦПК. Тому адвокати повинні користуватись цією можливістю, оскільки відомості, які містяться у поясненні чи запереченні, можуть стати цінним матеріалом.

Складання пояснення на скаргу не менш відповідальне, ніж складання самої скарги. Тут адвокат повинен також виявити відмінне знання обставин справи, діючого законодавства, логічно літературною мовою викласти свої думки. Адвокат, який дозволить собі припуститися хоч незначної недобросовісності, наприклад поверхово вивчити матеріали справи, не надасть довіртелю необхідної допомоги. (Камінський В. Кого захищають адвокати: [Функції і права адвокатури] // Юрид. вісн. України. - 1998. - 5- 11 лют. - С. 4.)

Залежно від характеру помилки, допущеної судом першої інстанції, представник може в апеляційній скарзі ставити питання про усунення її шляхом зміни рішення чи постановлення нового. При виявленні недоліків апеляційної скарги вона залишається за ухвалою судді без руху, про що повідомляється представник, котрому пропонується у визначений строк усунути недоліки.

Касація - це спосіб оскарження судових рішень, які набрали чинності (законної сили), на підставах неправильного застосування судом норм матеріального права або порушення норм процесуального права.

Суб'єктами права касаційного оскарження виступають сторони та інші особи, які беруть участь у справі, а також особи, які не брали участі у справі, коли суд вирішив питання щодо їх прав та обов'язків і постановив рішення чи ухвалу.

Право касаційного оскарження і касаційного подання обмежується об'єктом оскарження, яким є: рішення та ухвали, постановлені судом першої інстанції у зв'язку з порушенням ними матеріального чи процесуального права, які не були оскаржені в апеляційному порядку, а також рішення та ухвали, постановлені судом апеляційної інстанції.

Касаційна скарга подається протягом двадцяти днів з дня набрання законної сили рішенням(ухвалою) апеляційного суду.

У разі пропуску строку на касаційне оскарження з причин, визнаних судом поважними, суд за заявою особи, яка подала скаргу може поновити цей строк, але не більше ніж у межах одного року з дня виникнення права на касаційне оскарження. Про поновлення строку на касаційне оскарження або повернення касаційної скарги, касаційного подання прокурора судом першої інстанції виноситься ухвала.

Процесуальним законом регламентовані не тільки строки, але й порядок подачі касаційної скарги. Адвокат подає касаційну скаргу через суд першої

інстанції, в якому знаходиться справа.

Касаційна скарга повинна бути складена адвокатом в письмовій формі, надрукована чітким машинописним текстом. До касаційної скарги, поданої представником, додається довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника, якщо в справі немає такого документа. Якщо касаційна скарга не відповідає вимогам чи не оплачена державним митом, то суддя постановляє ухвалу про залишення її без розгляду, про що сповіщає касатора і надає йому строк для виправлення недоліків. Якщо адвокат у встановлений строк виконає всі перераховані в ст. 326 ЦПК України вимоги, то касаційна скарга вважається поданою в день первісного її пред'явлення до суду. Інакше скарга вважається неподаною і повертається заявнику, про що суддя виносить мотивовану ухвалу.